

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного/наукового спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему: **«Особливості обліку та контролю в громадських організаціях
(на прикладі громадської організації садівниче об'єднання громадян
«ЗЕЛЕНА БАЛКА»)»**
(назва теми)

Виконавець:
студентка ЦЗФН
Поліщук Майя Іванівна
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Лоханова Наталія Олексіївна
(Прізвище, і'мя, по-батькові) /підпис/

ОДЕСА-2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

Створення в Україні демократичної, правової держави та утвердження верховенства права є можливим за існування громадянського суспільства, чільне місце в якому посідають громадські організації.

Громадські організації відіграють важливу роль у соціально – економічному розвитку України, вони є третім сектором економіки, паралельно з установами державного сектору та комерційними організаціями.

Громадські організації є неприбутковими і створюються з метою досягнення соціальних, культурних, благодійних, освітніх цілей.

Держава в першу чергу намагається законодавчо врегулювати та контролювати приватний сектор економіки, а от неприбуткові громадські організації відходять на другий план.

Необхідно зазначити, що 14 червня 1994 року Україна уклала Угоду про партнерство та співробітництво з Європейським союзом (далі – ЄС), яка набула чинності 1 березня 1998 р. Дана угода започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торгівельно-економічних та гуманітарних питань.

До того ж було укладено низку галузевих угод та документів міжнародно-правового характеру, згідно з якими здійснюється співробітництво між Україною та ЄС. Одним з пріоритетних питань адаптації законодавства України до стандартів ЄС, є подальше реформування і вдосконалення бухгалтерського обліку.

На найбільшому міжнародному галузевому заході бухгалтерів та аудиторів Європи - щорічному конгресі Європейської асоціації бухгалтерів обговорюються питання, які є злободенними і актуальними для спільноти українських бухгалтерів. Одним з таких завдань є проблеми обліку діяльності неприбуткових організацій.

На перший погляд здається, що у громадських неприбуткових організаціях процес ведення бухгалтерського обліку є простим та не потребує спеціальних знань, позаяк такі організації не мають на меті отримання прибутку.

Але практичне ознайомлення з діяльністю неприбуткових організацій, вимагає більш детального вивчення теоретичної основи діяльності і законодавчого регулювання щодо бухгалтерського обліку та фінансової звітності неприбуткових організацій.

Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться на всіх підприємствах, утворених відповідно чинного законодавства України, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності.

Але ведення бухгалтерського обліку та оформлення і подання фінансової звітності у громадських організаціях є малодослідженими.

Питання обліку та звітності у певних видах неприбуткових організацій висвітлювались у працях таких учених: О.І. Іваненко, С.О. Левицька, С.Л. Лондар, Я.В. Олійник, С.В. Свірко, В.П. Хомутенко, Г.П. Мізерна, О.М. Откаленко. Але комплексне дослідження особливостей діяльності неприбуткових організацій не здійснювалась.

Метою дослідження є вивчення та узагальнення теоретичних і практичних положень з обліку та контролю в громадських організаціях для практичного застосування їх громадськими організаціями з метою підвищення ефективності їх діяльності, а також аналіз сучасних підходів щодо управління діяльністю неприбутковими організаціями.

Завданнями дослідження є:

- аналіз чинного законодавства щодо визначення та функціонування неприбуткових громадських організацій;
- дослідження бухгалтерського обліку у неприбуткових організаціях;
- аналіз обліку доходів та витрат у неприбуткових організаціях;
- аналіз стану цільового фінансування неприбуткових організацій;
- побудувати модель доходів та витрат у громадській організації на підставі наявної звітності;
- запропонувати комплекс заходів щодо ефективності існуючої системи обліку в громадській організації «Садівниче об'єднання громадян «Зелена Балка».

Об'єктом дослідження є правове регулювання діяльності неприбуткових організацій, особливості ведення обліку і звітності та контроль за діяльністю громадських неприбуткових організацій (на прикладі ГО садівниче об'єднання «Зелена балка»).

Предмет дослідження: теорія, організація і методика обліку, звітності у громадських неприбуткових організацій (на прикладі ГО садівниче об'єднання «Зелена балка»).

Методи дослідження. Методичною основою дослідження є аналіз діючої нормативної бази, літературних джерел та вивчення і узагальнення такого специфічного виду діяльності, як ГО садівниче об'єднання «Зелена балка». В процесі дослідження використані такі методи: загальні прийоми наукового мислення, теоретичні методи, аналіз наукової та практичної літератури з теми дослідження для розкриття поняття «облік в громадських неприбуткових організаціях», класифікація та систематизація теоретичних та практичних даних, вивчення статутних документів та фінансової звітності ГО садівниче об'єднання «Зелена балка».

Методи, які використовувались для узагальнення результатів дослідження: порівняльні методи, кількісний та якісний аналіз, синтез, індукція, дедукція; статистичні методи – абсолютні та відносні величини; економіко-математичні методи.

Інформаційною базою дослідження є: вітчизняні законодавчі та нормативно-правові акти з питань правового регулювання діяльності, обліку,

оподаткування та контролю за діяльністю неприбуткових громадських організацій.

Також досліджені статутні, первинні документи та фінансова звітність Громадської організації «Садівниче об'єднання громадян «Зелена балка» за період з 2019 – 2021 роки.

Структура та обсяг роботи. Ця кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний матеріал викладено на 67 сторінках друкованого тексту, у роботі 9 таблиць, 8 рисунків. У списку використаних джерел 39 найменувань, розміщених на 5 сторінках.

Апробація результатів дослідження.

Результати кваліфікаційної роботи апробовані шляхом їх доведення до відома керівництва Громадської організації «Садівниче об'єднання громадян «Зелена балка» для подальшого впровадження і практичного застосування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Концептуальні основи обліку в громадських організаціях»** досліджено законодавчо-нормативне регулювання діяльності та порядок створення громадських організацій, організаційно-правову структуру управління в громадських організаціях, організаційно-методичні засади обліку в громадських організаціях.

У другому розділі **«Особливості обліку в громадських організаціях на прикладі Садівниче об'єднання «Зелена Балка»**» проаналізовані загальна характеристика громадської установи; діюча система обліку доходів і витрат установи; проведене застосування методів моделювання для прогнозування доходів і витрат ГО «Садівниче об'єднання громадян «Зелена балка».

У третьому розділі **«Методика складання звітності в громадських організаціях на прикладі садівничого об'єднання громадян «ЗЕЛЕНА БАЛКА»** розглянуто особливості фінансової звітності громадської організації; проведена оцінка системи внутрішнього контролю і системи оподаткування в громадській організації тощо.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. На законодавчому рівні відсутнє єдиний підхід до визначення поняття, що таке «неприбуткова організація». Визначення «неприбуткова організація» надається у Податковому кодексі України, Цивільний кодекс України дає визначення «непідприємницьких товариств», Господарський кодекс України розглядає діяльність «некомерційної господарської діяльності».

Відповідно «до статті 52 Господарського кодексу України некомерційне господарювання – це самостійна систематична господарська діяльність, що

здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку. Некомерційна господарська діяльність здійснюється суб'єктами господарювання державного або комунального секторів економіки у галузях (видах діяльності), в яких згідно зі ст. 12 Господарського кодексу України забороняється підприємництво, на основі рішення відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування» [6].

Відповідно «до ч. 1 ст. 85 Цивільного кодексу України непідприємницькими товариствами є товариства, які не мають на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між учасниками. Як зазначено у ст. 86 Цивільного кодексу України, непідприємницькі товариства (кооперативи, крім виробничих, об'єднання громадян тощо) та установи можуть, поряд зі своєю основною діяльністю, здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню» [8].

2. За змістом «ст. 14 У ст. 14 Податкового кодексу України визначено, що «неприбуткові підприємства, установи та організації – неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно до пункту 133.4 статті 133 цього Кодексу». Так, відповідно до статті 133 Податкового кодексу України, неприбутковим підприємством, установою та організацією є підприємство, установа та організація, що одночасно відповідає таким вимогам:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

- установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб» [7].

В Законі України «Про громадські об'єднання» встановлено, що «всі неприбуткові організації повинні бути внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій. Реєстр неприбуткових установ та організацій є автоматизованою системою збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові підприємства, установи та організації» [10]. Створення і ведення Реєстру здійснюється «Державною фіскальною службою України. Реєстр ведеться з метою забезпечення дотримання єдиних принципів ідентифікації неприбуткових організацій, а також ведення їх обліку контролюючими органами» [10].

3. Дослідивши діяльність ГО «Зелена балка», ми можемо прослідкувати особливості обліку громадської організації.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», «відповідальність за фіксування всіх господарських операцій у первинних документах, ведення бухгалтерського обліку, збереження

облікових документів, облікових реєстрів і бланків фінансової звітності несе директор» [9].

Обов'язки керівника ГО в частині організації та ведення бухгалтерського обліку полягають у наступному:

1. Створення необхідних умов для правильного ведення бухгалтерського обліку;

2. Контроль за дотриманням усіма робітниками вимог щодо порядку оформлення та представлення для подальшої обробки первинних документів.

3. Інвентаризація активів та зобов'язань ГО.

Бухгалтер неприбуткової організації несе повну відповідальність за правильність відображення первинних документів в облікових реєстрах.

Також бухгалтер зобов'язаний організувати та вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність.

Об'єднання формує та подає до державної податкової інспекції таку фінансову звітність:

1. Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації.

2. Баланс.

Але для повноцінного функціонування потрібно, щоб працював банківський рахунок, який заарештовано з 2015 року.

Внаслідок цього не нараховується заробітна плата директору, бухгалтеру, об'єднання повноцінно не функціонує.

Також суттєво покращило б фінансові відносини той факт, якби членські внески зараховувались безпосередньо на банківський рахунок об'єднання.

В нашому випадку всю відповідальність за діяльність ГО «Зелена балка» несе керівник, оскільки виконує функції поєднує в собі функції керівника і бухгалтера.

4. У результаті проведеного аналізу літературних джерел та практичного досвіду ГО «Зелена балка» констатуємо, що прийняття в Україні єдиного законодавчого акту, який би визначив поняття, види, структуру, організацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо громадських неприбуткових організацій дало б впорядкування правовідносин щодо створення, функціонування та діяльності цих організацій.

Специфіка обліку і звітності громадських організацій розглянута на підставі даних Громадської організації садівниче об'єднання громадян «Зелена балка», яка об'єднала фізичних осіб для задоволення і захисту їх законних, соціальних, економічних, творчих і культурних прав та інтересів з метою утримання садівничих ділянок і садіб.

Облік доходів і витрат громадської організації ведеться відповідно до вимог діючого законодавства.

5. Для цілей поліпшення системи обліку, контролю, управління громадською організацією пропонується:

1. Поліпшити систему контролю за отриманням внесків членів організації, а також витрачанням коштів за цільовим призначенням.

2. Забезпечити прогнозування майбутніх доходів і грошових надходжень громадської організації.

Для цих цілей може застосовуватися функція електронних таблиць EXCEL для побудови лінії тренда для доходів і витрат Садівничого об'єднання громадян «Зелена Балка».

Формування відповідної лінії тренда представляє собою статистичний метод вимірювання даних, який дозволяє не лише графічно і наочно передати напрям зміни показників доходів і витрат, а й забезпечити прогнозування даних.

На підставі даних Звітів про використання доходів неприбуткової організації Громадської організації Садівниче об'єднання громадян «Зелена балка» в 2019-2021 році у роботі була здійснена побудова графіку зростання доходів і прогнозування відповідного показника.

На підставі методу побудови лінії тренда визначено, що доходи Громадської організації Садівниче об'єднання громадян мають чітко виражену лінійну динаміку і відповідно у 2022 році доходи і витрати мають скласти приблизно 325000 грн., а в 2023 році – 375000 грн.

Застосування відповідного підходу дозволяє планувати діяльність Садівничого об'єднання на майбутні періоди, а отже, доцільно для практичного використання управлінням громадської організації.

У ході виконання роботи була розглянута звітність громадських організацій і зроблено висновок, що вона, як і інших неприбуткових установ зазвичай простіше.

Це зумовлено тим, що їм потрібно розкривати лише показники доходів, що дорівнюють їх витратам.

А доходи у свою чергу представлені внесками чи іншими видами цільового фінансування.

Між тим, у випадку виникнення якихось оподатковуваних операцій, виникає потреба ускладнювати звітність, через те, що можуть виникнути суми податку на прибуток від отриманого доходу організації.

Ми розглянули особливості звітності і роботи неприбуткових установ.

І це дозволило звернути увагу на те, що головним для них є налагодження обліку внесків чи коштів від учасників такої організації.

Сама організація внутрішнього контролю стоїть першостепенним завданням для громадських організацій.

А також важливим є налагодження системи не лише зовнішнього звітування, а й процесу звітування й контролю внутрішнього – перед тими, хто входить до складу громадської організації.

АНОТАЦІЯ

Поліщук М.І. «Особливості обліку та контролю в громадських організаціях (на прикладі громадської організації садівниче об'єднання громадян «ЗЕЛЕНА БАЛКА»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного/наукового спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, аналізу і контролю в громадських організаціях, зокрема поняття «громадської організації», порядок документального оформлення доходів і витрат в громадських організаціях

Проаналізовано діючий стан обліку і контролю доходів і витрат в громадських організаціях, проведено прогнозування доходів і витрат за допомогою лінії тренду

Запропоновано удосконалити порядок прогнозування доходів і витрат громадської організації

Ключові слова: громадські організації, доходи, витрати, облік, аналіз, аудит

ANNOTATION

Polishyk M.I. «Peculiarities of accounting and control in public organizations (on the example of the public organization, the horticultural association of citizens "ZELENA BALKKA")».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting, auditing and taxation of business activities».

(title of the educational program)

- Odessa National Economics University. Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects accounting, analysis and control in public organizations, in particular the concept of "public organization", the procedure for documenting income and expenses in public organizations.

Author analysis the current state of accounting and control of income and expenses in public organizations, forecasting of income and expenses was carried out using the trend line

Author offers the procedure for forecasting income and expenses of a public organization

Keywords: public organizations, income, expenses, accounting, analysis, audit